

FN FAKTA.

Foto: FN/ Harandane Dicho

En kvinna i Kabara, Mali, glädjer sig åt att äntligen kunna hämta rent dricksvatten från en kran i byn.

UTVECKLINGSFINANSIERING

Ekonomiska resurser en nyckelfråga för utveckling

2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling. De syftar till att avskaffa fattigdom, minska ojämlikheter och stoppa klimatkrisen till år 2030. Att aktivt arbeta för en hållbar framtid är nu alla länders ansvar, men vem står för kostnaden? Enligt FN:s egna beräkningar kommer genomförandet av Agenda 2030 att kosta 30 000 miljarder kronor per år – 30 gånger mer än det årliga globala utvecklingsbiståndet. Begreppet *utvecklingsfinansiering* ska svara på frågan varifrån pengarna ska komma.

Begreppet utvecklingsfinansiering (*Financing for Development, FfD*) lanserades vid en FN-ledd konferens i Monterrey, Mexiko, 2002. Konferensen var den första i sitt slag och utgjorde en vändpunkt i det internationella samfundets strategi om hur utvecklingen i världen ska finansieras. Den arrangerades av FN i samarbete med Världsbanken, Internationella valutafonden (IMF) och Världshandelsorganisationen (WTO). 50 stats- och regeringschefer och över 200 ministrar deltog tillsammans med

ledare från den privata sektorn, civila samhället och världens större finans- och handelsorganisationer. Högst upp på dagordningen stod mobiliseringen av finansiella resurser med sikte på att världen skulle kunna genomföra de åtta millenniemålen som just lanserats.

Som ett resultat av konferensen antogs *Monterreyöverenskommelsen* i vilken utvecklade länder och utvecklingsländer erkände ett gemensamt ansvar för handel, bistånd, skuldlättnad och institutionsuppbyggnad. Genom ett tyd-

ligt ramverk för finansiering hoppades man kunna bekämpa fattigdom, uppnå fortsatt ekonomisk tillväxt och främja hållbar utveckling i ett inkluderande globalt ekonomiskt system. Till grund för överenskommelsen låg insikten om att traditionellt bistånd inte räcker för att finansiera den utveckling som behövs utan att nya metoder och nya aktörer måste involveras. Överenskommelsen betonade behovet för utvecklingsländerna att förstå sitt eget ansvar för sin fattigdomsbekämpning men under-

35-årige Yousouf Maiga i Mopti, Mali, har fått hjälp genom den lokala organisationen Sigi te Mogo Son att försörja sig själv och sin familj genom att arbeta som skomakare. FN stödjer projektet med arbetsmaterial. "Sigi te Mogo Son" betyder "du kommer ingenstans om du står still" på det lokala språket. Organisationen bedriver olika projekt till stöd för personer med funktionshinder.

strök också rikare länders skyldighet att bedriva en öppen handel och ge ett ökat ekonomiskt stöd till utvecklingsländerna. Vidare fokuserade överenskommelsen på att stater behöver driva en sund makroekonomisk politik som syftar till att upprätthålla hög ekonomisk tillväxt och prisstabilitet så att fördelarna med ekonomisk tillväxt når alla människor, i synnerhet de fattiga. Världens regeringar uppmanades att prioritera arbetet mot inflation för att maximera förutsättningarna för en god ekonomisk tillväxt. Skuldlättnader ansågs spela en nyckelroll i att uppnå en hållbar tillväxt och utveckling. Rika stater uppmanades att genomföra åtgärder för att underlätta för utvecklingsländer att ta sig ur fattigdom.

2008 slogs världen av den mest omfattande finansiella krisen sedan 1880-talet. Den påverkade alla världens länder, inte minst utvecklingsländerna, och utgjorde ett enormt hot mot arbetet med millenniemålen. Samma år hölls en uppföljande konferens om utvecklingsfinansiering i Doha, Qatar, som resulterade i *Dohadeklarationen om utvecklingsfinansiering*. Sex år hade gått sedan Monterreyöverenskommelsen antogs

och Dohadeklarationen fortsatte att understryka behovet av en stark, effektiv, mellanstatlig process för att kunna finansiera global utveckling i en tid med stora ekonomiska svårigheter. Världens ledare behövde nu aktivt arbeta för att återuppliva den ekonomiska tillväxten och samtidigt hantera de mänskliga och sociala konsekvenserna av den ekonomiska krisen.

SUPERUTVECKLINGSÅRET 2015

2015 avslutades millenniemålsprojektet med överlag goda resultat. Världens länder hade lyckats halvera den extrema fattigdomen, över två miljarder människor hade fått tillgång till rent dricksvatten och nio av tio barn i världen började grundskolan. Att millenniemålen (*Millennium Development Goals, MDG:s*) skulle ersättas av en uppsättning mål för hållbar utveckling (*Sustainable Development Goals, SDG:s*) var bestämt sedan tidigare. Och i september 2015 kunde FN:s 193 medlems-

länder (*Millennium Development Goals, MDG:s*) skulle ersättas av en uppsättning mål för hållbar utveckling (*Sustainable Development Goals, SDG:s*) var bestämt sedan tidigare. Och i september 2015 kunde FN:s 193 medlems-

länder vid ett toppmöte i New York anta *Agenda 2030* och 17 nya globala mål för hållbar utveckling.

Agenda 2030 och de 17 nya målen är med sin bredd och globala omfattning en historisk överenskommelse. Fram till

2030 ska världens länder tillsammans utrota alla former av fattigdom och hunger, bygga fredliga samhällen, främja jämställdhet genom att stärka flickor och kvinnors egenmakt och samtidigt säkerställa att planeten jorden och dess naturresurser skyddas. Samtidigt gjorde den nya utvecklingsagendan att frågan om finansiering aktualiserades. En tredje FN-ledd konferens om utvecklingsfinansiering hölls därför i Etiopiens huvudstad Addis Abeba i juli 2015. Att sedan klimattoppmötet i Paris, Frankrike, i december samma år resulterade i ett historiskt nytt klimatavtal bidrog till att 2015 gjorde skäl för beteckningen "superutvecklingsåret". De tre stora konferenserna under året hade lagt grunden till hur världen ska arbeta med utveckling under lång tid framöver.

ADDIS ABEBA ACTION AGENDA

2015 års konferens om utvecklingsfinansiering i Addis Abeba byggde vidare på resultat och lärdomar från de tidigare konferenserna i Monterrey och Doha. Resultatet av konferensen – *Addis Abeba Action Agenda* – markerar en milstolpe när det gäller världssamfundets åtagande för ett förbättrat globalt partnerskap med ett universellt ekonomiskt välstånd som mål, där alla människor omfattas och välståndet skapas utan att förstöra vår miljö.

Addis-agendan betonar vikten av att stater mobiliserar andra ekonomiska resurser än bara bistånd. Den är ett omfattande ramverk som består av

"Detta avtal är ett viktigt steg framåt för att bygga en hållbar framtid för alla. Det ger en global ram för finansiering av hållbar utveckling."

FN:S TIDIGARE GENERALSEKRETERARE
BAN KI-MOON OM ADDIS ABEBA
ACTION AGENDA

gemensamma beslut tagna av FN:s alla medlemsländer. Den hänger nära samman med Agenda 2030 och rymmer över 100 konkreta åtgärder för hur de globala målen ska finansieras. Globalt samarbete inom vetenskap, innovation, teknik, handel och kapacitetsuppbyggnad ingår.

Liksom Agenda 2030 är Addis-agendan flerdimensionell, vilket innebär att samtliga åtgärder i den är utformade för att vara socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara. En viktig poäng är att privata och offentliga aktörer samverkar för att fylla det ekonomiska tomrum som det traditionella biståndet inte räcker till. Med hjälp av bl a ökade skatteinkomster, fler hållbara investeringar i näringslivet och minskad korruption ska världens länder tillsammans öka möjligheterna till finansiering. Att de nya globala målen för hållbar utveckling gäller alla världens länder innebär också att fler länder är med och delar på kostnaden, jämfört med millenniemålen.

Addis-agendan omfattar alla former av finansieringskällor: privata och offentliga, nationella och internationella. Den viktigaste källan är inhemska allmänna medel där ökade resurser kan alstras bl a genom hållbara skattebaser och en effektiv hantering av offentliga medel. Ländernas regeringar har också det absoluta ansvaret gentemot medborgarna när det gäller att genomföra Agenda 2030. Det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar att vara behjälpligt när det gäller utvecklingen i de mindre utvecklade länderna.

SJU OMRÅDEN

Addis-agendan identifierar sju områden som stater ska arbeta med för att

generera utvecklingsfinansiering. Det rör sig om:

- A. inhemska allmänna medel,
- B. inhemska och internationella privata företag och finanser,
- C. internationellt utvecklings-samarbete,
- D. internationell handel,
- E. skuldsanering och skuldlättnader,
- F. systemfrågor och
- G. vetenskap, teknik, innovation och kapacitetsbyggnad.

A Inhemska allmänna medel är alltså det viktigaste området inom utvecklingsfinansiering. Ökade resurser kan alstras bl a genom hållbara skattebaser, välfungerande och transparenta institutioner och en effektiv hantering av offentliga medel. Addis-agendan förbinder världens länder att aktivt arbeta för att bekämpa skattefusk och korruption, med hjälp av förstärkta nationella regleringar och genom ökat internationellt samarbete länder emellan.

B Privata investeringar säkrar en enorm del av utvecklingsfinansieringen. Den privata sektorn och näringslivet spelar en nyckelroll när det gäller att upprätta ekonomisk tillväxt och skapa arbetstillfällen. Hållbart företagande innebär vidare att företag uppmanas att anta en affärsmodell som tar ansvar för social och miljömässig påverkan. Företag ska aktivt motverka skatteflykt och främja social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet i alla låg- och mellaninkomstländer.

C Bistånd, eller utvecklingssamarbete, står för en liten del av utvecklingsfinansieringen men är fortfarande avgörande

för många av världens utsatta länder. Sänkta biståndsnivåer har förödande inverkan på utvecklingsländer. Addis-agendan upprepar den sedan länge fastlagda överenskommelsen att världens rika länder ska avsätta minst 0,7 procent av sin bruttonationalinkomst, BNI, till bistånd.

Sverige blev 1974 det första landet i världen att nå målet om 0,7 procent. Idag, 43 år senare, är Sverige fortsatt i toppen när det kommer till bistånd – endast Luxemburg ger en högre andel bistånd än Sverige. Endast sex länder uppfyller idag 0,7 procent-kravet.

D Handel kan vara en viktig inkomstkälla för utvecklingsländer om den sker under villkor som är gynnsamma för dem. Genom att tillämpa handels- och investeringsavtal med lämpliga skyddsåtgärder kan detta säkerställas. I enlighet med Addis-agendan ska stater dessutom i den mån det är möjligt ge särskilt stöd till låg- och mellaninkomstländer vars utveckling hämmas av deras geografiska placering.

E Skuldsanering och skuldlättnader handlar om det internationella samfundets ansvar att underlätta för utvecklingsländer att kunna ta sig ur fattigdom. Genom att samordna politik som främjar skuldfinansiering, skuldlättnader, skuldomstrukturer och skuldsanering kan skuldbördan hos utvecklingsländerna bli långsiktigt hållbar.

F En viktig systemfråga handlar om att utvecklingsländernas röst och representation i globalt beslutsfattande måste öka. Om vi ska nå de globala målen måste alla världens länder inkluderas.

Traditionellt bistånd kan endast finansiera en mycket liten del av alla utvecklingsinsatser som behövs. Kvinnorna på bilden deltar i ett projekt i Etiopiens huvudstad Addis Abeba som handlar om att främja kvinnors ekonomiska oberoende genom att hjälpa kvinnliga hantverkare att få kontakt med exportmarknaden.

Foto: FN/EsKinder Debebe

Vidare ska alla beslut på global nivå ta hänsyn till de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna av hållbar utveckling. För att detta ska vara möjligt är det viktigt att alla internationella standarder, överenskommelser och regler överensstämmer med varandra och är i linje med Agenda 2030.

G Addis-agendans sjunde område – vetenskap, teknik, innovation och kapacitetsbyggnad – är centralt för att nödvändiga förändringar ska kunna genomföras. Den digitala klyftan med ojämn tillgång till informations- och kommunikationsteknik både inom och mellan länder är ett stort hinder. Snabb

tillgång till uppkoppling för överkomliga priser är en förutsättning för att vi ska uppnå idén om en hållbar framtid år 2030. Stater är skyldiga att främja tillgången till teknik och vetenskap, särskilt för redan utsatta grupper som kvinnor, ungdomar, barn och personer med funktionsvariationer.

I maj 2017 samlades världens ledare för att diskutera utvecklingsfinansiering i samband med ett forum som arrangerades av FN:s ekonomiska och sociala råd (Ecosoc). Världsbanken, Internationella valutafonden IMF, Världshandelsorganisationen WTO och FN:s konferens om handel och utveck-

ling (Unctad) deltog i syfte att diskutera den fortsatta implementeringen av Addis Abeba Action Agenda. Forumet fokuserade på alla sju handlingsområden i agendan och identifierade både framgångar och fortsatt problematik i arbetet med att finansiera utveckling. Forumet upprepade insikten att lösningen inom utvecklingsfinansiering handlar allt mer om att bygga partnerskap som involverar såväl stater som näringslivet och det civila samhället.

Nästa forum för uppföljning av frågan om utvecklingsfinansiering är planerat till april 2018.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Att det finns pengar till olika utvecklingssatsningar är en förutsättning för att länder ska komma framåt i sina ansträngningar med att uppnå de globala målen till 2030. Vi kan alla bidra till arbetet med Agenda 2030 och de globala målen på olika sätt. Här är några förslag på vad man som enskild individ i Sverige kan göra:

Bli månadsgivare!

Genom att bli månadsgivare till något av FN-förbundets projekt – Flicka, Skolmat eller Minor – bidrar du direkt till nödvändig utvecklingsfinansiering. Pengarna går till FN:s fältarbete för att främja flickors rättigheter, ge barn utbildning eller röja minfält. Alla projekten relaterar till ett eller flera av de globala målen i Agenda 2030. Att bidra kontinuerligt, som månadsgivare, är särskilt värdefullt då det bidrar till stabilitet och långsiktighet i insatserna. Se fn.se/manadsgivare/

Se över ditt pensionssparande!

Utvecklingsfinansiering handlar till stor del om att aktivera och engagera nya aktörer för finansiering av utvecklingen i världen. Företag och privata investeringar har en viktig roll i sammanhanget. Se till att välja företag och investerare för ditt pensionssparande med omsorg så att du inte bidrar till ökad miljöförstöring, försäljning av vapen eller kränkning av mänskliga rättigheter. Och är du säker på att ditt elbolag bidrar till en hållbar framtid? På Sveriges forum för hållbara investeringar, SWESIF, kan du läsa mer. Se swesif.org/

Ordna lokala aktiviteter!

Agenda 2030 och de globala målen berör människor i alla världens länder, även oss här i Sverige. Hjälp till att sprida information om denna fantastiska nya utvecklingsagenda, kanske med din lokala FN-förening som bas! På fn.se (vi gör/utveckling) kan du bli ladda ner vårt nya inspirationsmaterial med tips och verktyg för hur man kan engagera föreningsmedlemmar, lokalpolitiker, näringsliv och andra aktörer. Detta faktablad kan beställas från FN-förbundet, skicka ett mejl till varldshorizont@fn.se

*Bli medlem
i FN-förbundet!*

Ring 08-462 25 40
eller ansök på fn.se

EN
BÄTTRE
VÄRLD

